

POSTANOWIENIE

29 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Monika Koba

na posiedzeniu niejawnym 29 grudnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa A.D., M.D. i J.D.
przeciwko Samodzielnemu Publicznemu Zakładowi Opieki Zdrowotnej
Wojewódzkiemu Szpitalowi [...] w B.
o zadośćuczynienie,
na skutek skargi kasacyjnej Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki
Zdrowotnej Wojewódzkiego Szpitala [...] w B.
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku
z 29 stycznia 2024 r., I ACa 1721/22,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego z odsetkami w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu odpisu niniejszego postanowienia do dnia zapłaty.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 29 stycznia 2024 r. Sąd Apelacyjny w Białymstoku – orzekając na skutek apelacji obu stron - zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Białymstoku z 20 września 2022 r., w ten sposób, że podwyższył przyznane przez Sąd pierwszej instancji każdemu z powodów A.D., J.D. i M.D. od pozwanego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej Wojewódzkiego Szpitala [...] w B. zadośćuczynienie z kwot po 200 000 zł do kwot po 400 000 zł na rzecz każdego z nich tytułem zadośćuczynienia wraz z ustawowymi odsetkami od 23 kwietnia 2014 r. do 31 grudnia 2015 r. i odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 1 stycznia 2016 r. do dnia zapłaty, oddalając apelację powodów w pozostałej części, apelację pozwanego w całości i orzekł o kosztach postępowania za obie instancje.

Uznając kwotę zasądzoną na rzecz powodów zadośćuczynienia za rażąco zaniżoną Sąd Apelacyjny wyjaśnił, że podstawowym błędem w rozumowaniu Sądu pierwszej instancji było ograniczenie kwoty zadośćuczynienia z uwagi na śmierć J.D. Wskazał, że roszczenie o zadośćuczynienie dochodzone przez spadkobierców pokrzywdzonego na podstawie art. 445 § 3 k.c. w zw. z art. 445 § 1 k.c. jest tym samym roszczeniem, które przysługiwało osobiście pokrzywdzonemu nim ten ostatni zmarł (art. 445 § 1 k.c.). Jest więc ono wypadkową tych samych okoliczności, od których zależałaby wysokość świadczenia zasądzonego bezpośrednio na rzecz pokrzywdzonego. Chodzi bowiem o jedno roszczenie, które wyjątkowo podlega dziedziczeniu, a nie o dwa różne roszczenia (poszkodowanego i jego spadkobierców), których wysokość byłaby ustalana na podstawie odmiennych kryteriów.

Sąd Apelacyjny stwierdził, że śmierć J.D. była następstwem doprowadzenia go przez pozwanego na skutek błędów w sztuce medycznej do stanu wegetatywnego, jest zatem zdarzeniem relewantnym dla rozmiaru zadośćuczynienia. Poszukując obiektywnego miernika wymiaru zadośćuczynienia dla osoby w stanie wegetatywnym w związku z niemierzalną skalą jej cierpień, Sąd Apelacyjny wziął pod uwagę dodatkowo, z jednej strony przewidywany okres życia poszkodowanego (25 lat), a z drugiej strony przypuszczalne koszty jego utrzymania w tym okresie, które oszacował na 4-5000 zł miesięcznie. W konsekwencji zadośćuczynienie określił łącznie na kwotę 1 350 000 zł, zasądzając na rzecz każdego z powodów kwotę po 450 000 zł.

Orzeczenie to zostało zaskarżone skargą kasacyjną przez pozwanego. Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołał się na przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 4 k.p.c.

Jego zdaniem w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, które sprowadza się do pytanie: „czy przy ocenie wysokości zadośćuczynienia za krzywdę (art. 445 § 1 w związku z art. 444 k.c.) w przypadkach uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia, miernikiem wyrządzonej krzywdy, według którego może zostać wyliczona przez sąd odpowiednia kwota zadośćuczynienia, tak aby stanowiła wartość adekwatną do rozmiaru doświadczonych cierpień, mogą być przypuszczalne koszty utrzymania pokrzywdzonego, przez prognozowany czas jego życia”.

Ponadto, zdaniem skarżącego skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, z uwagi na oczywiste i rażące naruszenie przez Sąd Apelacyjny art. 445 § 1 k.c. Wedle skarżącego, możliwość zmiany przez sąd wyższej instancji wysokości zasądzzonego zadośćuczynienia jest ograniczona, ponieważ Sądowi pierwszej instancji, jako Sądowi *meriti* przysługuje wyłączne uprawnienie do określenia wysokości zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Ponadto, ocena Sądu pierwszej instancji podlega weryfikacji przez Sąd drugiej instancji wyłącznie w przypadku nienależycie przeprowadzonego postępowania dowodowego, oceny zebranych dowodów lub przyznania rażąco zaniżonego lub zawyżonego zadośćuczynienia. W ocenie skarżącego wysokość zadośćuczynienia zasądzona przez Sąd pierwszej instancji była w pełni prawidłowa i nie nosiła znamion rażącego zaniżenia.

Powodowie w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniesli o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania i zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy

przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze kasacyjnej okoliczności uzasadniające jej przyjęcie do rozpoznania, a nie podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie. Cel wymagania określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c. może być osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą usuwanie błędów w zakresie wykładni i stosowania prawa w każdej indywidualnej sprawie.

W judykaturze Sądu Najwyższego utrwalił się pogląd, że wskazanie przyczyny określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nakłada na skarżącego obowiązek przedstawienia zagadnienia o charakterze abstrakcyjnym wraz z argumentami prowadzącymi do rozbieżnych ocen prawnych, wykazania, że nie zostało ono rozstrzygnięte w dotychczasowym orzecznictwie, a wyjaśnienie go ma znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia tej konkretnej sprawy, ale także innych podobnych spraw, przyczyniając się do rozwoju prawa. Nie może mieć charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego orzeczenia (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz.151 i z 30 kwietnia 2015 r., V CSK 598/14, niepubl.).

Skarżący nie wykazał, że w sprawie ujawniło się zagadnienie wykładnicze o problemowym czy precedensowym charakterze, którego wyjaśnienie wymagałoby zaangażowania Sądu Najwyższego i sprzyjało rozwojowi prawa. We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania brak pogłębionego wyводу prawnego, z podaniem doktrynalnego lub orzeczniczego źródła wątpliwości skarżącego dla wykazania, że stanowi ono istotny problem wykładniczy. Wątpliwości skarżącego nie mają charakteru abstrakcyjnego, syntetycznego i uniwersalnego, lecz są osadzone w okolicznościach konkretnej sprawy i są pytaniem w tej właśnie sprawie.

Ich ujęcie - ograniczone do przedstawienia własnego poglądu w opozycji do stanowiska prawnego Sądu drugiej instancji – wskazuje na dążenie do uzyskania tą drogą poglądu, który miałby służyć rozstrzygnięciu sprawy, nie zaś na istnienie w tym zakresie ogólnego problemu związanego z wykładnią prawa.

Ponadto, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że zadośćuczynienie przewidziane w art. 445 § 1 k.c. pełni funkcję kompensacyjną, przyznana suma pieniężna ma stanowić bowiem przybliżony ekwiwalent poniesionej szkody niemajątkowej. Skoro zadośćuczynienie ma zrekompensować szkodę niemajątkową wyrażającą się krzywdą w postaci cierpień fizycznych i ujemnych przeżyć psychicznych, to pierwszą i zasadniczą przesłanką określającą rozmiar należnego zadośćuczynienia jest stopień natężenia doznanej krzywdy tj. stopień doznanych cierpień fizycznych i psychicznych, czas ich trwania, stopień trwałego kalectwa, nieodwracalność następstw wypadku, rokowania na przyszłość, utrata szans na normalne życie, poczucie bezradności, nieprzydatności społecznej i inne podobne okoliczności. Istotną okolicznością indywidualizującą rozmiar krzywdy może być także wiek pokrzywdzonego. Niewymierny w pełni charakter tych okoliczności sprawia, że sąd przy ustalaniu rozmiaru krzywdy, a tym samym wysokości zadośćuczynienia ma pewną swobodę. Ocena Sądu w tym względzie powinna opierać się na całokształcie okoliczności sprawy (zob. m.in. orzeczenia Sądu Najwyższego z 2 września 1960 r., 3 CR 173/60, OSN 1962, nr 1, poz.14; z 15 grudnia 1965 r., II PR 280/65, OSNCP 1966, nr 10, poz.168; z 12 września 2002, IV CKN 1266/00, niepubl. i z 5 grudnia 2006 r., II PK 102/06, OSNP 2008, nr 1-2, poz.11).

Podkreśla się, że określenie sumy należnego zadośćuczynienia, jako ściśle zależne od okoliczności faktycznych każdego indywidualnie rozpatrywanego przypadku, jest objęte sferą swobodnej oceny Sądu rozpoznającego sprawę, co nie oznacza dowolności. Ze względu na bogactwo stanów faktycznych, nie jest natomiast możliwe kompleksowe i wyczerpujące wskazanie kryteriów dotyczących ustalania wysokości zadośćuczynienia. W szczególnych przypadkach kontrola kasacyjna nie jest wyłączona, jednak uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie zawiera argumentów przekonujących do tego, że taki szczególny przypadek występuje w niniejszej sprawie i potrzebna jest

wykładnia art. 445 § 1 k.c. w zakresie sposobu ustalania wysokości zasądzanego zadośćuczynienia w kontekście wskazanym przez skarżącego.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego analizowano bowiem kryteria, którymi należy się posłużyć do oceny krzywdy doznanej przez osobę pozostającą w stanie wegetatywnym wskazując, że powinny być one obiektywne (zob. wyroki Sądu Najwyższego z 16 kwietnia 2015 r., I CSK 434/14, MoP 2015, nr 23, s. 1269 i z 20 maja 2016 r., II CSK 517/15, niepubl.). Nie zachodzi zatem potrzeba kolejnej wypowiedzi Sądu Najwyższego w tym przedmiocie.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) należy natomiast rozumieć sytuację, w której skarga jest uzasadniona w sposób ewidentny, wskazując na rażące i poważne uchybienia zaskarżonego orzeczenia, które są możliwe do stwierdzenia bez konieczności prowadzenia bardziej złożonych rozumowań. Jedynie w takim wypadku możliwa jest kontrola prawomocnego orzeczenia sądu drugiej instancji w postępowaniu kasacyjnym. Obciążenie go oczywistą i istotną wadą wskazuje, że usunięcie tego orzeczenia z obrotu leży w interesie publicznym – a tym samym, że może dojść do realizacji celu skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia (tak np. Sąd Najwyższy w postanowieniach z dnia 10 kwietnia 2013 r., III CSK 67/13, niepubl. i z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.).

W orzecznictwie Sądu Najwyższego wyjaśniono, że niewymierny w pełni charakter okoliczności decydujących o przyznaniu zadośćuczynienia sprawia, że sąd przy ustalaniu rozmiaru krzywdy i tym samym sumy zadośćuczynienia ma pewną swobodę (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z 8 września 2017 r., II CSK 842/16, niepubl. i z 28 lipca 2017 r., II CSK 311/16, niepubl.). Ustalenie rozmiaru krzywdy i wysokości zadośćuczynienia pozostawione jest zatem uznaniu Sądów *meriti*. Sąd Najwyższy w postępowaniu kasacyjnym ma ograniczone możliwości w tym zakresie, mógłby zakwestionować ocenę Sądu *meriti* tylko wtedy, gdyby była rażąco błędna (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z 8 sierpnia 2007 r., I CSK 165/07, OSNC – ZD 2008, nr C, poz. 66).

Z analizy wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania i motywów zaskarżonego orzeczenia nie wynika, by Sąd Apelacyjny – uznając, że kwota

1 350 000 zł była adekwatna do rozmiaru doznanej przez J.D. krzywdy - oczywiście wadliwie określił przesłanki decydujące o rozmiarze odpowiedniej sumy zadośćuczynienia lub doprowadził do dysonansu między poprawnie sformułowanymi przesłankami w ujęciu ogólnym, a zindywidualizowanymi przesłankami dotyczącymi poszkodowanego, arbitralnie i dowolnie kształtując wysokość zadośćuczynienia. U podstaw określenia rozmiaru należnego zadośćuczynienia należnym powodom, jako następcom prawnym zmarłego J.D. zdecydował bowiem ostatecznie całokształt ujawnionych w sprawie okoliczności, w tym przede wszystkim fakt, że na skutek błędów pozwanego J.D. został doprowadzony do stanu wegetatywnego, czego następstwem była ostatecznie jego śmierć.

O zasadności argumentacji koncentrującej się na braku podstaw do podwyższenia przyznanego przez Sąd pierwszej instancji zadośćuczynienia nie był natomiast przekonany sam skarżący, skoro jednocześnie we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powoływał się w tym zakresie na potrzebę wykładni przez Sąd Najwyższy art. 445 § 1 k.c. Nie ulega natomiast wątpliwości, że ta sama kwestia nie może stanowić źródła zagadnienia o problemowym i niejasnym charakterze i zarazem podstawę ewidentnej zasadności skargi kasacyjnej, możliwej do stwierdzenia, bez prowadzenia bardziej złożonych rozumowań.

Podkreślenia przy tym wymaga, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 niepubl. i przywołane tam orzecznictwo). Odwołanie się przez Sąd Apelacyjny do przypuszczalnych kosztów utrzymania osoby w stanie wegetatywnym przez prognozowaną długość życia nie dowodzi oczywistej zasadności skargi, skoro przyznana powodom kwota nie odbiega rażąco od kwot zasądzanych w takich przypadkach w praktyce orzeczniczej (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 lipca 2023 r., I CSK 3829/22, niepubl. i orzeczenia przytoczone w jego uzasadnieniu).

Wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania, w konfrontacji z motywami zaskarżonego orzeczenia, nie wykazuje zatem tezy, że przy jego ferowaniu

popołniono uchybienia w zakresie stosowania i wykładni prawa, które miały charakter kwalifikowany i nie podlegały różnym ocenom.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie znajdując też okoliczności, które w ramach przedsądu jest obowiązany brać pod uwagę z urzędu.

O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 oraz art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 w zw. z art. 398²¹ k.p.c. i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2023, poz. 1964, ze zm.).

[A.T.]

[a.ł.]

Monika Koba